

O velikem pomenu navajanja mladine k štedljivosti se je že mnogo pisalo, vendar je pa ta predmet tako važen, da bi moral biti vedno na dnevnem redu. Pred 2 ali 3 leti se je mnogo pisalo in razpravljalo o šolskih hranilnicah in se je učiteljsko tuintam lotilo teh naprav z uprav hvalevredno vnevo.

Tudi meni je ugajala misel o šolski hranilnici in uvedel sem poslovanje, da so mi učenci donasili prihranjene novce, dobivali so pa zato „kontrolne“ listke in ko jih je imel kateri 10 po 10 h, sem vložil v bližnjo posojilnico.

Ko sem pa prišel 1909 na C. M. šolo v Št. Rupert na Koroškem, sem uvedel nov izpopolnjen način poslovanja šolske hranilnice, ki se je prav dobro obnesel. Govoril sem o tem že z marsikom in mnogi so izrazili željo, naj opišem in priobčim to uredbo šolske hranilnice, kakor sem jo imel v Št. Rupertu na Koroškem.

Vodila me je pri tem misel, da bi zbudil v otrocih ne le smisel za štedenje, temveč tudi za združništvo in združno poslovanje.

Napravil sem dve prazni knjigi, ki sem ju krstil eno blagajniški dnevnik in drugo glavna knjiga.

Blagajniški dnevnik je imel na vsaki strani sledečo razporedbo:

| Tek. št. | Dan      | Štev. glavne knjige | Predmet                 | Izdatki |    | Dohodki |    |
|----------|----------|---------------------|-------------------------|---------|----|---------|----|
|          |          |                     |                         | K       | h  | K       | h  |
|          | 1909     |                     | Prenos                  | 8       | 50 | 32      | 10 |
| 28       | 15. XII. | 6                   | Puče Janez vloži        |         |    |         | 40 |
| 29       | "        | 18                  | Šumnik Julij vloži      |         |    | 1       | 20 |
| 30       | "        | 7                   | Podlesnik Andrej dvigne | 1       | 40 |         |    |
|          |          |                     | Dohodki 33-70 K         |         |    |         |    |
|          |          |                     | Izdatki 9-90 K          |         |    |         |    |
|          |          |                     | Gotovina 23-80 K        |         |    |         |    |

Šumnik Julij,  
predsednik.

Kumer Alojzij,  
blagajnik.

Glavna knjiga.  
Puče Janez št. 6.

| Tek. št. | Dan      | Štev. blagajniškega dnevnika | Predmet | K |  | h |    |
|----------|----------|------------------------------|---------|---|--|---|----|
|          |          |                              |         |   |  |   |    |
| 1        | 9. XI.   | 2                            | Vloži   |   |  | — | 20 |
| 2        | 14. XI.  | 8                            | vloži   |   |  | 1 | —  |
|          |          |                              | skupaj  |   |  | 1 | 20 |
| 3        | 20. XI.  | 19                           | vloži   |   |  | — | 40 |
|          |          |                              | skupaj  |   |  | 1 | 40 |
| 4        | 3. XII.  | 23                           | vloži   |   |  | 1 | 60 |
|          |          |                              | skupaj  |   |  | 3 | —  |
| 5        | 8. XII.  | 26                           | dvigne  |   |  | 2 | —  |
|          |          |                              | ostane  |   |  | 1 | —  |
| 6        | 15. XII. | 28                           | vloži   |   |  | — | 40 |
|          |          |                              | skupaj  |   |  | 1 | 40 |

Iz teh primerov pa je že razvidno poslovanje. V dnevnik se sproti vpisuje vsak znesek in če je to samo 1 vinar, ki ga kdo vloži ali dvigne in vsak dan se mora napraviti z aklij uček ter se imata pri zaključku poslujoča učenca podpisati. V začetku sem

L. 1902. je stopil Kline v pokoj ter se nastanil na Vidmu. Deželni šolski svet mu je ob tej priliki izrekel priznanje za dolgoletno uspešno delovanje, občina v Artičah pa ga je imenovala svojim častnim občanom. Župan sam, nekdanji njegov učenec, ki ga že tudi krije črna zemlja, mu je izročil častno diplomu ter se mu ginjen zahvaljeval za v resnici požrtvovalno delovanje v blaginjo občine. Preproste besede moža poštenjaka so prišle iz srca in našle pot — k srcu. Bili so to lepi trenotki za učitelja-trpina, ki se poslavja od svojega javnega delovanja, kateremu je posvetil vse svoje življenje.

Kdor bi mislil, da se bo Kline sedaj vdal brezdelju, bi se motil. Na Vidmu so ga izvolili v občinski odbor, okrajni šolski svet ga je imenoval šolskim ogledom za videmsko šolo in okr. sodišče mu je poverilo posle sirotinskega očeta. Ko so na Vidmu ustanovili kmetijsko podružnico, je prevzel Kline blagajniški posel ter z vso vnevo deloval v podružnici.

Za našo stanovsko organizacijo se je rajni tovariš živo zanimal ter jo vedno dejansko podpiral. Ko so leta 1872. nekateri učitelji v Posavju ustanovili Učiteljsko društvo za brežiški politični okraj, je mlademu društvu

opravljal vse posle jaz sam, pač pa sem navajal učenca k delu. „Vidite, to se zapiše tu sem in to tja!“ In otroci so z velikim zanimanjem poslušali in čez teden dni sem že prepustil vodstvo popolnoma njim. Vsak teden so si volili predsednika in blagajnika, ki sta opravljala pisarniške in denarne posle. V odmoru sem njima dal iz šolske omare dnevnik in glavno knjigo in po odmoru sem kontroliral, kako sta poslovala. Pogledal sem najprej dnevnik in potem po v dnevniku v 3. rubriko vpisanih kontrolnih številkah pregledal glavno knjigo. Imel sem za blagajnico poseben lesen zabojček v omari. Ko sem se prepričal, da je v dnevniku in v glavni knjigi vse pravilno vpisano, sem njima dal blagajnico, da sta spravila vanjo vloge, oziroma izplačala dvige. Seve sem potem prešel v blagajnici gotovino, če se ujema z zaključkom v dnevniku.

V glavni knjigi je imel vsak vložnik posebno stran in je bilo na vrhu zapisano njegovo ime in številka strani, n. pr. učenec Puče Janez je imel v glavni knjigi svojo stran 6 in pri vsakem njegovem dvigu in vsaki vlogi se je vpisala št. 6 v dnevnik v tretjo rubriko. V glavni knjigi se vsakemu vpiše vloga in se kar prišteje prejšnji vsoti ter potem potegne vodoravna črta čez vso stran. Baš tako se pri dvigu vsota vpiše in kar odšteje ter se zapiše ostanek in zopet potegne vodoravna črta čez vso stran. Na ta način se je mogoče vsak hip prepričati, koliko ima kateri v hranilnici, koliko in kdaj je vložil, oziroma dvignil.

Vsak učenec pa je dobil v roke hranilni list, ki odgovarja hranilni knjižici naših denarnih zavodov. Hranilne liste sem napravil iz ministrskega papirja, ker je ta bolji in močnejši. Polo razreži na štiri dele, zgani vsako četrtino pole na dvoje in načrtaj vsako stran hranilnega lista baš tako kakor je glavna knjiga. Na vrhu pride ime učenca in številka njegove strani v glavni knjigi. Hranilni list nosijo učenci s seboj domov, in ko hoče kdo kaj vložiti ali dvigniti, mora hranilni list s seboj prinesiti ter ga poslujočima „hranilničarjema“ pokazati, zakaj tudi v hranilni list se mora vse vpisati, kakor se vpiše v glavno knjigo. Ker je na hranilnem listu tudi številka strani glavne knjige zapisana, ni težavno iskanje po njej.

Navadno je pisal blagajničar dnevnik, a predsednik hranilni list in glavno knjigo. Ko se učenci uvedejo v to delo, imajo veliko veselje. Navadijo se kolikor toliko knjigovodstva, združništva in štedljivosti. Ker si sami volijo funkcionarje, se navadijo volitve in društvenega življenja. Zgodilo se je, da so si stali nasproti prav resno kandidatje, in verjamite, da je marsikateri deček bil bolj vljuden, boljši prijatelj svojim tovarišem od onega časa, ko smo imeli vsak teden volitve. Voli se [pismeno z listki ali tudi z vzklikom. Za volitve pa morajo biti otroci „zreli“, kar od začetka niso. Treba je, da od začetka učitelj sam posluje, potem imenuje funkcionarje in ko je že stvar udomačena, se šele voli.

Otroci se navajajo s tem k samostojnosti, ko morajo sami poslovati. Pa tudi štedljivosti se vadijo jako, ker jih vzpodbujajo zgledi. Ta že ima toliko, oni toliko, ne zaostane nobeden rad. Nekateri celo tekmujejo, kateri bo več

kumoval tudi Kline ter mu ostal zvest do svoje smrti. V svoji skromnosti pa ni nikoli silil v ospredje, temveč rajši deloval mirno in tiho. Med svojimi tovariši je bil jako priljubljen in radi so prihajali v njegovo gostoljubno hišo, kjer so bili vedno sprejeti z odprtimi rokami.

Lansko pomlad je začel Kline vidno hirati, izčrpane in izmozgane so bile njegove moči, in vsa zdravniška skrb je bila zaman. Legel je k svoji ženi, ki je šla pred njim pred petimi leti.

Pogreb je bil krasen, kakršnih je v tej vasi le malokdaj videti. Učiteljsvo meščanske in ljudske šole v Krškem, mnogo učiteljstva iz brežiškega in sevniskega okraja, domači občinski odbor, krajni šolski svet, šolska mladina, mnogo inteligence iz Krškega, Brežic, Rajhenburga in Sevnice ter nepregledna množica ljudstva, zlasti iz Artič, je izkazala zadnjo čast nepozabnemu tovarišu. Krsto so nosili člani gasilnega društva, krški pevci pa so pokojniku zapeli pred hišo. Grobišče in na pokopališču zalostinke.

Zapustil si nas, dragi tovariš, a Tvoj spomin ostane pri nas, ki smo Te poznali, spoštovali in ljubili. Počivaj v miru!

J. K.

imel v šolski hranilnici. Kakor hitro pa ima kateri n. pr. 5 K, mu naj učitelj vloži v najbližnji posojilnici.

Opomnim še, da naj se ugotovi vsaki želji otrokovi, če prinese en vinar, ne ga zavrni, temveč sprejeti in vpisati ga. In če želi kdo dvigniti, svobodno mu. Zgodilo se mi je neki teden, da so skoraj vsi hoteli vse dvigniti, kar so imeli vloženo. Dobili so in drugi dan jih je večina že zopet nazaj vložila. Raztrbil je bil namreč nekdo, da je vse izgubljenost, kar so vložili, ko so se prepričali, da temu ni tako, so prinesli zopet nazaj. Kakor pri hranilnicah in posojilnicah v velikem, tako pri šolski hranilnici v malem.

Uvedite šolske hranilnice in če bi se jih več odločilo za takšen način poslovanja, kakor sem ga baš opisal, bi „Učit. tiskarna“ gotovo založila posebne tozadevne tiskovine, da bi bila stvar lična in poceni. Stroške za knjige bi menda že plačali krajni šolski sveti, saj so dobro naložen denar izdatki, če se otroci navajajo k štedljivosti, samostojnosti iz združništva.

## Madjarizacija hrvaških otrok.

V Žakanju na Dravi so Madjari z novim letom otvorili internat z ljudsko šolo. Vsak otrok je moral prinesiti s sabo potrebno obleko in posteljnino ter plačati 12 kron; s tem je zadoščeno vsem zahtevam, in otroci bodo v internatu vse leto z vsem preskrbljeni. Sprejetih je bilo takoj 140 otrok — večinoma železniških poduradnikov in delavcev — in od teh jih je 136 čiste hrvaške krvi, le 4 so madjarske narodnosti. Vsi trije učitelji so trdi Madjari. Nadarjene otroke dajo potem dalje na madjarske srednje in visoke šole in napravijo iz njih najhujše janičarje. Ta način madjarizacije Madjari dosledno uporabljajo po vsej Ogrski, a tudi zunaj mej, kjerkoli najdejo kolikaj ugodna tla v Hrvaško-Slavonski in Bosni-Hercegovini.

## Slovenski javnosti.

Odbor „Podpornega društva za slovenske visokošolce v Pragi“ se obrača z nujno prošnjo do slovenske javnosti, osobito do svojih bivših podpirancev in do vseh teh, ki se jim je doposlalo letno poročilo o delovanju društva s položnico c. kr. poštne hranilnice, kakor tudi do onih vaških, tržkih in mestnih občin ter okrajnih zastopov, na katere se je odbor društva s posebno prošnjo obrnil, da bi se vendar vsi ti blagovolili spomniti s kakšnim zneskom ubožne slovenske učeče se mladine na čeških visokih šolah v Pragi, ki trpi glad in zmrzuje, ker odboru društva nikakor ni mogoče ugoditi vsem prosilcem v takšni meri, kakor bi bilo potrebno.

Letos je za tretjino več prosilcev nego lani, toda prejemkov je letos doslej imelo društvo za dve tretjini manj nego lani za ta čas, iz česar je dovolj razvidno obupno stanje društva.

Odbor društva se dovoljuje torej apelirati na slovensko javnost, da stori svojo narodno in človekoljubno dolžnost ter tako olajša bedo slovenskega inteligentnega naraščaja.

Prispevki naj se blagovolijo pošiljati po položnici c. kr. poštne hranilnice ali po poštni nakaznici na naslov društvenega blagajnika: dr. Karel Šebesta, advokat, Praga II., Spálená 9. Odbor.

## Iz naše organizacije.

### Štajersko.

**Učiteljsko društvo za celjski okraj.** Dne 2. marca t. l. točno ob 1. uri p e v s k a v a j a v celjski okoliški šoli. Čenjene tovarišice in tovariše domačega okraja in sosednjih okrajev, ki smo jim poslali vabila, ljudno prosimo, da se zanesljivo odzovejo. Vse drugo se zmenimo pri vaji.

**Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj** ima svoje drugo redno zborovanje v nedeljo, dne 5. marca t. l., ob 11. uri dopoldne v gostilnici Volčanšek poleg kolodvora v Brežicah. Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika.
2. Dopisi in društvene zadeve.
3. Predavanja: a) Prvi pričetki ljudskega šolstva na Sp. Štajerskem v 18. stoletju.
- b) Steinwendnerjeva šolska reforma in slovensko učiteljstvo.
4. Želje in nasveti.

kazdelile se bodo tudi knjige „Slov. Sol. Matice“.

Komur je mar stanovska čast, naj pride. Odbor.

**Slovenjebistriško učiteljsko društvo** zboruje v četrtek, dne 2. sušca t. l., ob pol 10. uri dopoldne v veliki dvorani hotela „Avstrija“ v Slov. Bistrici. V z p o r e d:

1. Zadnji zapisnik.
2. Dopisi in poročila društvenega odbora ter socialnega odseka o načrtu društvenega delovanja v upravnem letu 1911.
3. Predavanje tovariša Žitomira: „Quem dii odere . . . Kogar bogovi sovražijo . . .“
4. J. Prekoršek: Naša obramba.
5. Služajnosti.

Joško K o k l, t. č. predsednik.

**Učiteljsko društvo za slovenjegraški okraj** ima občni zbor v četrtek, dne 2. marca, ob 10. uri dopoldne v okoliški šoli v Slovenjemgradu po sledečem vzporodu:

1. Zapisnik.
  2. Dopisi.
  3. Razprava in sklep o hospitacijah in roditeljskih večerih.
  4. Letna poročila: a) tajnika, b) blagajnika in c) učiteljskega zastopnika v okr. šol. svetu.
  5. Volitev novega odbora.
  6. Predlogi in nasveti.
- Kdor se čuti učitelja, naj pride in najsi tudi — gazi!

## Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonošno naložim, v pomoč le sebi podarim.

**Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.** registrirana zadruga s omejenim jamstvom.

Promet do konca januarja K 36.221.30.

**Naznanilo.** Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

**Uradne ure:** Vsak četrtek od 1/2. — 1/3. popoldne in vsako soboto od 6. — 7. zvečer.

## Književnost in umetnost.

„Učiteljska Zora“ v Sarajevem. „Učiteljska Zora“, ki je doslej izhajala v Mostaru, se je preselila v Sarajevo, kjer jo bo urejal posebni odbor. V tem odboru so profesorji sarajevskega učiteljskega in pisatelji Ljudevit Dvorniković in Josip Milaković, prof. Aleksa Stjepanović, potem ravnatelja višje deklške šole in znana novelistka Jakoga Truhelka, kakor tudi učitelji in učiteljice: Gjorgjo Baca, Marija Kneževića, Mirko Jurkić, Risto Nulić in Nikola Vidaković.

Zaradi preselitve izide prva in druga številka v drugi polovici tega meseca, tretja okoli 15. marca, a od četrte številke dalje bo list redno izhajal vsakega prvega v mesecu. „Učiteljska Zora“ — kar že imena redakcijskega odbora kažejo — bo temeljito reformirana, da bo list dostojno zastopal učiteljske in stanovske interese.

List bo imel te-le rubrike: 1. pedagoško-didaktični del, 2. metodiški članki, 3. ženski svet, 4. znanstveni članki sploh, 5. učiteljsko vprašanje in stanovski interesi in 6. bogato revijo, ki bo obsežala vesti iz vseh slovanskih dežel, katere se dotikajo šole in učiteljstva. Spravljala bo tudi imenitnejša pedagoška omladinska dela.

**Popotnik** objavlja v drugi svoji letošnji številki to-le vsebino: 1. Augustin P o - ž e g a r: Misli o reformi ljudske šole. — 2. P a v. F l e r e: H. Scharrelmann. — 3. Dr. F r. I l e š i č: Izpraševanje in izpiti. — 4. D r a g. H u m e k: Risanje in rokotvorni pouk. — 5. J. K.: Tuberkuloza. — 6. Književno poročilo. — 7. Razgled. — Časopisni vpogled. — Šolske in učiteljske vesti. — Šolstvo na slovanskem jugu. — Višješolski vestnik. — Razne vesti.

## Politiški pregled.

\* **Češka Šolska Matica** upnik avstrijske države. Država dolguje Češki Šolski Matici 10.000 kron na najemninu za prostore c. kr. državne realke v Olomucu. Matica je doslej zaman urgirala izplačilo tega „ogromnega“ zneska. Naši vladi gre sicer denar za kulturne svrhe jako težko iz rok, a to se sme od nje menda že zahtevati, da bi plačevala svoje dolgove.

\* **Monopol vžigalce.** Kakor poročajo, je doseženo med lastniki vžigalniških tvornic in finančnim ministrom popolno sporazumljenje za odkup teh tvornic, da se uvede monopol vžigalic.

\* **Dijaški izgredi na ruskih univerzih.** Med dijak na peterburški univerzi se vedno vre. Dvorane za predavanja straži policija. Dijaki motijo predavanja. Posamezni profesorji se branijo predavati. Dijaki na vseučilišču v Tomsku so sklenili, da stavkajo do 1. marca.